158/3 Artırımında Zorunlu Müdafi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay 11. Ceza Dairesi	16.02.2026	Bozma (KYB)

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2026/533	2026/1633	CMK 150/3, CMK 309, TCK 158/1-l, TCK 158/3

ÖZET

TCK 158/1-l'deki dört yıllık alt sınır 158/3 uyarınca zorunlu olarak yarı oranında artırıldığında alt sınır beş yılı aşar; müdafii olmayan sanığa CMK 150/3 gereği istem aranmaksızın müdafi atanmaması savunma hakkını kısıtlar. Hüküm oy çokluğuyla kanun yararına bozuldu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/dolandiricilikta-158-3-artirimi-zorunlu-mudafi-2026-1633/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

11. Ceza Dairesi 2026/533 E. , 2026/1633 K.

"İçtihat Metni"

KANUNYARARINA

BOZMA

MAHKEMESİ:Ağır Ceza Mahkemesi

SAYISI : 2020/99 E., 2022/152 K.

SUÇ : Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık

İNCELEME KONUSU

KARAR : Mahkûmiyet

KANUN YARARINA

BOZMA YOLUNA

BAŞVURAN: Adalet Bakanlığının istemi üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

TEBLİĞNAME GÖRÜŞÜ: İlgili kararın kanun yararına bozulması

Mersin 3. Ağır Ceza Mahkemesinin, 21.04.2022 tarihli ve 2020/99 Esas, 2022/152 Karar sayılı kararı ile sanık hakkında kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık suçundan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (5237 sayılı Kanun) 158/1-l-son, 158/3, 62,/1, 52/2-4, 53... . maddeleri uyarınca neticeten 5 yıl hapis ve 5.600,00 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluklarına ve cezanın mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine ilişkin hükmün, istinaf başvurusunun süre yönünden reddine ilişkin karara yönelik itirazın reddi üzerine 29.06.2022 tarihi itibarıyla kesinleştirildiği anlaşılmıştır.

Adalet Bakanlığının, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (5271 sayılı Kanun) 309/1. maddesi uyarınca, 29.12.2025 tarihli ve 2025/342 sayılı evrakı ile kanun yararına bozma istemine istinaden düzenlenen, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, 09.01.2026 tarihli ve KYB-2026/514 sayılı Tebliğnamesi ile dava dosyası Daireye gönderilmekle, gereği düşünüldü:

I. İSTEM

A. Kanun Yararına Bozma İstemi

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, 09.01.2026 tarihli ve KYB-2026/514 sayılı kanun yararına bozma isteminin;

" Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 10/05/2022 tarihli ve 2022/2-155 esas, 2022/321 sayılı kararında yer alan, herhangi bir takdir hakkı kullanılmaksızın artırım yapılmasını zorunlu kılan suçun nitelikli hâlleri nedeniyle yapılan yargılamalarda, cezanın alt sınırının beş yıldan fazla olması halinde adil ve etkin yargılanma hakkı kapsamında, sanıklara istemi olup olmadığına bakılmaksızın 5271 sayılı Ceza Muhakamesi Kanunu'nun 150/3. maddesi uyarınca zorunlu müdafi atanması gerektiğine ilişkin açıklamalarına nazaran,
Somut olayda, sanığın yargılama aşamasında kendisinin seçtiği bir müdafisinin bulunmadığı gibi 5271 sayılı Kanun'un 156. maddesi gereğince de Yerel Mahkemece resen bir müdafi tayin edilmediği anlaşılmakla, sanığa isnat edilen üç veya daha fazla kişi ile birlikte nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 158/1-l ve son bentleri uyarınca dört yıldan on yıla kadar hapis cezası öngörüldüğü, suçun üç veya daha fazla kişi ile birlikte işlenmesi nedeniyle aynı Kanun'un 158/3. maddesine göre herhangi bir takdir hakkı kullanılmaksızın yarı oranda artırım yapılmasının zorunlu olduğu, bu kapsamda, üç veya daha fazla kişi ile birlikte nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından Kanunda öngörülen cezanın alt sınırının beş yıldan fazla olması dikkate alındığında adil ve etkin yargılanma hakkı kapsamında, istemi olup olmadığına bakılmaksızın sanık hakkında 5271 sayılı Kanun'un 150/3. maddesi uyarınca müdafi atanmasında zorunluluk bulunduğunun gözetilmeden, sanığın savunma hakkı kısıtlanmak suretiyle yargılamaya devam edilerek hüküm kurulmasında isabet görülmemiştir."

Şeklindeki gerekçeye dayandığı anlaşılmıştır.

B. Değerlendirme ve Gerekçesi

1. Suç tarihinde yürürlükte bulunan 5237 sayılı Kanun'un "Nitelikli dolandırıcılık" başlıklı 158. maddesi;

"(1) Dolandırıcılık suçunun;

...

l) (Ek: 24/11/2016-6763/14 md.) Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle,

İşlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 29/6/2005–5377/19 md.; Değişik: 3/4/2013-6456/40 md.) Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.

...

(3) (Ek fıkra: 24/11/2016-6763/14 md.) Bu madde ile 157 nci maddede yer alan suçların, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında; suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır."

Şeklindedir.

2. 5271 sayılı Kanun'un, "Müdafiin görevlendirilmesi" başlıklı 150. maddesi;

"(1) Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafi seçmesi istenir. Şüpheli veya sanık, müdafi seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafi görevlendirilir.

(2) Müdafii bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafi görevlendirilir.

(3) Alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hükmü uygulanır.

(4) Zorunlu müdafilikle ilgili diğer hususlar, Türkiye Barolar Birliğinin görüşü alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir"

Şeklinde düzenlenmiştir.
3. Dairemizce de benimsenen Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 14.10.2021 tarihli ve 2021/2-35 Esas, 2021/473 Karar ile 10.05.2022 tarihli ve 2022/2-155 Esas, 2022/321 Karar sayılı kararlarında da; "...5271 sayılı CMK'nın 150/3. maddesinde alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmalarda, şüpheli veya sanığa müdafi görevlendirilmesinin zorunlu olduğu hükme bağlanmakla birlikte müdafi görevlendirilmesinde yalnızca temel cezanın mı gözetilmesi gerektiği yoksa hapis cezasında belirli bir oranda artırım yapılmasını öngören nitelikli hâllerin de dikkate alınıp alınmayacağına ilişkin Kanun'da açık bir düzenlemeye yer verilmemiş ise de, soruşturma ve kovuşturma zamanaşımı sürelerinin hesaplanmasında dikkate alınan nitelikli hâllerin, isnat edilen suç bakımından öngörülen cezayı da

etkileyecek olması nedeniyle, adalet ve eşitlik ilkeleri gereğince sanığa zorunlu müdafi tayin edilmesinde de dikkate alınması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 22.11.2016 tarihli ve 950-436; 06.12.2016 tarihli ve 939-465 sayılı kararlarında müdafi görevlendirilmesinde yalnızca temel cezanın dikkate alınacağı, 5271 sayılı CMK'nın 149. maddesinin birinci fıkrası uyarınca şüpheli veya sanığın soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında istemi üzerine müdafinin yardımından faydalanabileceği, bu bağlamda, sanığa müdafi görevlendirilmesinde, yalnızca temel cezanın dikkate alınmasının, savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğurmayacağı sonucuna ulaşılmakla birlikte, çağdaş ceza adaletini tam manasıyla temin etmek, savunma hakkının daha etkin bir şekilde kullanımına imkan sağlamak bakımından aleyhte yorumda bulunmak için haklı ve gerektirici bir nedenin olmaması, Kanun'da aksi yönde bir düzenlemeye de yer verilmemesi karşısında, ceza adalet sistemimizde, bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekillerinin, aynı suç sayılacağı ilkesi de gözetildiğinde, aynı suç sayılan bir suçun nitelikli hâlinin ve benzer şekilde fiilin ağırlaştırıcı neden altında işlenen şeklinin, 5271 sayılı CMK'nın 150. maddesinin üçüncü fıkrasında belirlenen ve zorunlu müdafi atanması için gerekli olan beş yıllık sürenin belirlenmesinde esas alınması gerektiği, savunma hakkının etkin kullanılmasını sağlama yönündeki bu yorum değişikliğinin, hukuk devleti ilkesine daha uygun olduğu, ancak bu hâlde, adil yargılanma hakkının yeterince uygulanabilir ve etkili olmasının sağlanabileceği kabul edilmelidir. Öte yandan, suçun hukuki niteliğinin kovuşturma aşamasında değişmesi ve kanunda öngörülen hapis cezasının alt sınırının beş yıldan fazla olması durumunda mahkeme tarafından resen sanığa müdafi görevlendirilmesi gerektiği, isnat edilen suçun niteliğinin değişmesi sebebiyle cezanın alt sınırının beş yıldan az olması durumunda ise müdafinin görevinin kendiliğinden sona ermeyeceği, sanığın, görevlendirilmiş olan bu müdafiden faydalanmak istemediği şeklinde beyanda bulunması hâlinde müdafinin katılımı olmaksızın yargılamaya devam edileceği, sanığın savunmasını müdafi ile sürdürmek istediği hâllerde müdafinin görevinin, ihtiyari müdafilik kapsamında devam edeceği hususları gözden uzak tutulmamalıdır. " denilmektedir.

4. Bu kapsamda inceleme konusu dava dosyasına göre; sanığın, yargılama aşamasında kendisinin seçtiği bir müdafisinin bulunmadığı, 5271 sayılı Kanun'un 156. maddesi gereğince Mahkeme tarafından da sanığa re'sen bir müdafi tayin edilmediği; sanığa isnat edilen nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından, 5237 sayılı Kanun'un 158/1-l-son maddesi uyarınca dört yıldan on yıla kadar hapis cezasının öngörüldüğü, suçun üç veya daha fazla kişi ile birlikte işlenmesi nedeniyle aynı Kanun'un 158/3. maddesine göre herhangi bir takdir hakkı kullanılmaksızın yarı oranda artırım yapılmasının zorunlu olduğu, bu kapsamda, üç veya daha fazla kişi ile birlikte nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından Kanun'da öngörülen cezanın alt sınırının beş yıldan fazla olduğu dikkate alındığında, adil ve etkin yargılanma hakkı kapsamında, istemi olup olmadığına bakılmaksızın 5271 sayılı Kanun'un 150/3. maddesi uyarınca sanığa müdafi atanmasında zorunluluk bulunduğunun gözetilmemesi Kanun'a aykırı olup, kanun yararına bozma talebi yerinde görülmüştür.

II. KARAR

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına bozma isteminin KABULÜNE,

2. Mersin 3. Ağır Ceza Mahkemesinin, 21.04.2022 tarihli ve 2020/99 Esas, 2022/152 Karar sayılı kararının, 5271 sayılı Kanun'un 309/3. maddesi gereği, Yargıtay üyeleri ... ve ...'nın karşı oyu ve oy çokluğuyla, diğer yönlerden ise oy birliğiyle, KANUN YARARINA BOZULMASINA,

3. Sanık hakkındaki İNFAZIN DURDURULMASINA, başka suçtan tutuklu ya da hükümlü değilse derhal TAHLİYESİNE,

5271 sayılı Kanun'un 309/4-b. maddesi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması amacıyla dava dosyasının, Mahkemesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE,

16.02.2026 tarihinde karar verildi.

UYUŞMAZLIK KONUSU: Zorunlu müdafi tayininde 5271 sayılı ceza muhakemesi usul kanununun 150/3 maddesinde belirtilen 5 yıldan fazla hapis cezası gerektiren suçlarda 5 yıllık sınırın tayininde ağırlaştırıcı nedenlerin dikkate alınıp alınmayacağına ilişkindir

ÇOĞUNLUK GÖRÜŞÜ: Atılı suçun niteliği, sevk maddeleri ve uygulamaya göre kendilerini vekille temsil ettirmeyen sanık/sanıklara istemleri aranmaksızın zorunlu müdafii atanmamasının hukuka kesin aykırılık oluşturduğu yönündedir.

İLGİLİ YASAL MEVZUAT:

Dolandırıcılık suçunun basit şekli 5237 sayılı TCK'nın 157. maddesinde;

"Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin giine kadar adlî para cezası verilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 158. maddesinde ise;

"(1) Dolandırıcılık suçunun;

l) Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigortaya da kredi kurumlanılın çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle,

İşlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur. Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.

(2) ...." şeklinde dolandırıcılık suçunun nitelikli hâlleri sayılmış ve söz konusu 158. maddeye 02.12.2016 tarihli ve 29906 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 24.11.2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile de;

"Bu madde ile 157 nci maddede yer alan suçların, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında; suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır." şeklinde üçüncü fıkra eklenmiştir.

5271 sayılı CMK'nın müdafi görevlendirilmesi başlıklı 150. maddesi

"(1) Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafi seçmesi istenir. Şüpheli veya sanık, müdafi seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafi görevlendirilir.

(2) Müdafii bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafi görevlendirilir.
(3) Alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hükmü uygulanır.

(4) Zorunlu müdafilikle ilgili diğer hususlar, Türkiye Barolar Birliğinin görüşü alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." şeklindedir.

D)KONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ:

Bir karar veya hükme ilişkin kanun yolunun belirlenmesi sırasında öncelikle kanunun sistematiği ve normları dikkate alınacak, bu belirleme yapılırken kıyas ve yorum yoluna başvurulabilecektir. Ceza muhakemesinde kıyas ve her türlü yorum mümkün olmakla birlikte, temel hak ve özgürlükleri daraltan normlar ile istisnai normlarda kıyas yasağı mevcuttur. Kanun koyucunun düzenlediğinin aksine sonuçlara ulaşmaya izin verecek şekilde, kıyas veya yorum yoluyla temel hak ve özgürlüklere ilişkin normları daraltıcı, istisnai normları genişletici şekilde hareket etmek mümkün değildir.(Yargıtay ceza Genel Kurulunun 08/11/2022 tarihli 2022/11-436 esas,2022/705 karar sayılı karan)

TCK'nın 66. maddesinin 3. Fıkrasındaki; "Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri de göz önünde bulundurulur." düzenlemesinde “nitelikli hâller” tabiri kullanılırken, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un "Mahkemenin görevinin belirlenmesi" başlıklı 14. maddesi ise; "Mahkemelerin görevlerinin belirlenmesinde ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler gözetilmeksizin kanunda yer alan suçun cezasının üst sınırı göz önünde bulundurulur." şeklinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu burada bilinçli bir şekilde “ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler” tabirini kullanmıştır.

TCK'nın 158/3. maddesi iki durumda uygulanabilmektedir. İki durumda da artırım oranlan birbirinden farklıdır. Buna göre verilecek ceza, birinci olarak dolandırıcılık suçlarının üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde yarı oranında, ikinci olarak ise suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde bir kat artınlacaktır. TCK’nın 158 Maddesinin 3 fıkrası, 157. ve 158. maddelerinin ortak arttırım nedenidir. Sanık hakkında düzenlenen iddianamede nitelikli dolandırıcılık suçuna ilişkin sevk maddeleri arasında TCK’nın 158/3. maddesininolması suçun niteliğini değiştirmemektedir. Basit veya nitelikli dolandırıcılık suçunu İşleyen kişiler dikkate alınarak cezada arttırım öngörülmüştür. Dolayısıyla nitelikli hal olarak değil ağırlaştırıcı neden olarak kabul etmek gerekir.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Kanun'un 150 nci maddesinin üçüncü fıkrasında 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'un 21 inci maddesi ile yapılan değişiklik ile "Üst sının en az beş yıl hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hiikmii uygulanır, "şeklinde

getirilen düzenleme ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 22.11.2016 tarihli ve 950-436; 06.12.2016 tarihli ve 939-465 sayılı, 03.12.2020 tarih ve 2018/16-270 Esas, 2020/498 Karar, 05.11.2020 tarihli ve 2018/16-53 Esas, 2020/446 Karar, 19.11.2020 tarihli ve 2018/16-441 Esas ve 2020/468 Karar sayılı “zorunlu müdafi görevlendirilmesinde yalnızca temel cezanın dikkate alınacağı” yönündeki 2021 yılına kadar istikrarla devam eden kararları dikkate alındığında şüpheli veya sanık için zorunlu müdafi görevlendirilmesinin, temel ceza yönünden alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmalarla sınırlandırılması, suçun daha ağır cezayı gerektiren ağırlaştırıcı nedenlerin zorunlu müdafilik tesisinde esas alınacağı yönünden açık bir yasal düzenlemenin de bulunmaması, sanığa atılı suçun temel cezasının 5 yıldan az olması, buna göre sanığa zorunlu müdafi tayini gerekmediğinden sanığın savunma haklarının kısıtlanmadığı, bu nedenle sanık hakkında istinaf edilmeksizin kesinleşen ve infazına başlanan hükümlere yönelik kanun yararına bozma isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, "sanığa zorunlu müdafi atanmadığından savunma haklarının kısıtlandığı" gerekçesiyle hükmün bozulması yönündeki çoğunluk görüşünün yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.